Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

HE ilmastolain muuttamisesta

(HE 239/2022 vp)

Ympäristövaliokunta 10.11.2022

Asiantuntija Karin Cederlöf, ympäristöministeriö
Ympäristöneuvos Jarmo Muurman, ympäristöministeriö

Hallituksen esityksen tausta

- Kaksivaiheinen ilmastolain uudistus
  1) Kokonaisuudistus: Uusi ilmastolaki (423/2022) tuli voimaan 1.7.2022
  2) Ilmastolain muuttaminen: Kuntien ilmastosuunnitelma ja ilmastolain muutoksenhaku
- Eduskunta antoi uuden ilmastolain yhteydessä lausuman (EV 60/2022 vp), jossa se edellytti, että valtioneuvosto antaa esityksen ilmastolain täydentämisestä ml. kuntien ilmastovelvoite ja muutoksenhaku
- Kunnan ilmastosuunnitelmavelvoitteen taustalla lisäksi budjettiriihen linjaus syyskuulta 2021

Valmistelu

- HE:n valmistelun tukena on ollut kaksi ympäristöministeriön tilaamaa selvitystä:
  - SYKEn laatima *Kunnan ilmastosuunnitelman toteuttamisvaihtoehdot ilmastolaissa* (YM:n julkaisuja 2022:5).
  - Pekka Vihervuoren laatima *Uuden ilmastolain muutoksenhakusääntely* (YM:n julkaisuja 2022:10)
- HE-luonnos oli lausunnoilla 8.6-3.8.2022
  - Lausuntoja tuli 129 kpl
- Kuntatalouden- ja hallinnon neuvottelukunta käsitteli esitysluonnoksen 13.9.2022.
- Lainsäädännön arviointineuvosto antoi lausuntonsa 29.9.2022
  - Esitystä täydennettiin lausunnon pohjalta

Kunnan ilmastosuunnitelma

- Ilmastolakiin lisätään uusi pykälä (14 a §), jossa asetetaan kunnalle velvoite laatia ilmastosuunnitelma
- Velvoitteen sisältö:
  - Koskee kaikkia kuntia – vähimmäisvaatimukset
  - Laadittava tai päivitettävä vähintään kerran valtuustokaudessa (suunnitelman hyväksyy valtuusto)
  - Suunnitelman sisältövaatimukset: päästövähennystavoite, toimet, tiedot päästökehityksestä ja tiedot seurannasta
  - Mahdollisten sopeutumiseen tai nieluihin liittyvien tavoitteiden ja toimien yhteydessä on otettava huomioon ilmastolain tavoitteet
  - Kunta voi laatia suunnitelman yhdessä alueen muiden kuntien kanssa
- Rahoitus kunnille valtionavustuksina
- Ilmastosuunnitelma on otettava huomioon kuntalain mukaisessa kuntastrategiassa

Muutoksenhakusääntely

- Ilmastopolitiikan suunnitelmia koskevien valtioneuvoston päätösten muutoksenhausta lisätään nimenomainen säännös ilmastolakiin
  - Muutosta valtioneuvoston päätöksiin haetaan korkeimmalta hallinto-oikeudelta
  - Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, sopeutumissuunnitelma, maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma ja pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma
  - Tarkoituksena lisätä lain selkeyttä sekä parantaa vaikutusmahdollisuuksia ympäristöä koskevaan päätöksentekoon
  - Taustalla myös kansainvälinen kehitys
- Kunnan ilmastosuunnitelman muutoksenhaun osalta viittaus kuntalakiin (kunnallisvalitus)

Seuraavat askeleet

- Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että laki tulee voimaan 1.1.2023. Olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista siirtää voimaantuloa niin, että laki tulee voimaan 1.3.2023.
  - Jos MMM:n valmistelussa oleva kansallinen sopeutumissuunnitelma hyväksytään vasta lain voimaantulon jälkeen, on epäselvää, sovellettaisiinko uutta muutoksenhakusääntelyä suunnitelmaan
  - Tulkintaongelmien välttämiseksi olisi tarkoituksenmukaista siirtää lain voimaantuloa
- Laadittaisiin kunnille opas, jossa on käytännönläheisiä ohjeita ilmastosuunnitelman laatimisen tueksi.

Kiitos!